

Odpowiedź ministra gospodarki na ponowną interpelację posła Adama Gawędy na interpelację nr 961

w sprawie wypłaty ekwiwalentu pieniężnego dla emerytów i rencistów przedsiębiorstw górniczych i przedsiębiorstw robót górniczych w zamian za deputat węglowy na podstawie ustawy o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych

Odpowiadając na pismo z dnia 9 kwietnia 2008 r., znak: SPS-023-961p/08, dotyczące interpelacji pana posła Adama Gawędy z dnia 31 stycznia 2008 r., w sprawie wypłat ekwiwalentów pieniężnych dla emerytów i rencistów z przedsiębiorstw robót górniczych, informuję, iż w ślad za pismem ministra gospodarki z dnia 29 lutego 2008 r., znak: DGA-II-0700-6-MK/08 L. dz. 327w, poniżej przedstawiam kolejne wyjaśnienia na pytania postawione przez pana posła Adama Gawęde.

Ad 1

Jeśli chodzi o krąg uprawnionych do ekwiwalentu pieniężnego, to zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych (Dz. U. Nr 147, poz. 1031) osobami uprawnionymi do ekwiwalentu są: emeryci i renciści mający ustalone prawo do emerytury lub renty, którzy pobierali bezpłatny węgiel w naturze od przedsiębiorstw robót górniczych lub przeszli na emeryturę lub rentę z tych przedsiębiorstw, oraz wdowy, wdowcy i sieroty mające ustalone prawo do renty rodzinnej po byłych pracownikach przedsiębiorstw robót górniczych, uprawnionych do bezpłatnego węgla na podstawie układu zbiorowego pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991 r., i którzy uzyskali emeryturę lub rentę przed dniem 1 stycznia 2007 r., a po dniu 31 grudnia 2001 r. nie pobierali ekwiwalentu. Jednocześnie zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o ekwiwalencie (...) osoba, składając wniosek do ZUS o ekwiwalent, winna dołączyć dokument potwierdzający uprawnienie do ekwiwalentu i określający jego wysokość, a także dołączyć oświadczenie o niepobieraniu w latach 2002-2007 lub w części tego okresu ekwiwalentu lub bezpłatnego węgla w naturze.

Z przedstawionej wyżej definicji osoby uprawnionej wynika, iż uprawnionymi są ci, którzy pobierali ten ekwiwalent i którzy z dniem 1 stycznia 2002 r. przestali otrzymywać ekwiwalent z tytułu prawa do bezpłatnego węgla realizowany na podstawie art. 55 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczegółowych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych (Dz. U. Nr 612, poz. 1112, z późn. zm.).

Zatem przedmiotowa ustawa jedynie ma na celu przywrócenie praw majątkowych, w postaci prawa do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, którego to prawa byli pracownicy przedsiębiorstw robót górniczych zostali pozbawieni w 2001 r. w wyniku niekonstytucyjnej zmiany przepisów rangi ustawowej.

Podstawą uprawnień były postanowienia układu zbiorowego pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991 r. W tym miejscu należy zaznaczyć, iż nie wszystkie przedsiębiorstwa robót górniczych działające w szeroko pojętej branży górnictwa w Polsce były sygnatariuszami przedmiotowego układu zbiorowego pracy. Wiele przedsiębiorstw robót górniczych z sektora np. górnictwa miedziowego czy górnictwa rud żelaza lub cynku i ołowiu miało własne uregulowania prawno-pracownicze, które przyznawały różne przywileje obecnym, jak i byłym, pracownikom. Mowa tu oczywiście o odrębnych układach zbiorowych pracy.

Ad 2

W kwestii uprawnień do ekwiwalentu pieniężnego byłych pracowników PRG "ROW" z siedzibą w Rybniku informuję, iż pracownicy tego podmiotu nie są uprawnieni do ekwiwalentu pieniężnego

z tytułu prawa do bezpłatnego węgla. Na dowód tego załączam wyrok sądu okręgowego, który szczegółowo analizuje sytuację prawną byłych pracowników tego przedsiębiorstwa.*^{*)} Podstawą rozstrzygnięcia sądu był aneks nr 2 z dnia 17 listopada 1995 r., obowiązujący od dnia 26 listopada 1995 r., na mocy którego od dnia 1.01.1996 r. zaprzestano wydawania węgla w naturze lub jego pieniężnego ekwiwalentu byłym pracownikom tego podmiotu.

Podobnie w sprawie byłych pracowników Przedsiębiorstwa Budowy Szybów z siedzibą w Bytomiu informuję, iż protokołem dodatkowym nr 7 z dnia 21 listopada 1995 r. do układu zbiorowego pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991 r. postanowiono, iż byłym pracownikom tego podmiotu na podstawie art. 10 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o zmianie ustawy Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 113, poz. 547, ze zm.) z dniem, w którym straciły moc postanowienia układów zbiorowych pracy i porozumień płacowych, wartość przysługujących na ich podstawie świadczeń została uwzględniona w podstawie wymiaru emerytur i rent.

Zatem w obydwu przypadkach byłym pracownikom tych podmiotów w latach 90. wliczono do podstawy wymiaru emerytur i rent pełną wartość bezpłatnego węgla, zmieniając przy tym jednocześnie obowiązujące w tych zakładach przepisy zbiorowego prawa pracy. Z tej też racji byli pracownicy tych podmiotów nie otrzymywali ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla realizowanego na podstawie art. 55 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczegółowych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych (Dz. U. Nr 612, poz. 1112, z późn. zm.).

Ad 3

Ministerstwo Gospodarki może wypowiedać się tylko odnośnie zamierzeń rządu, a nie celów, którymi kierował się Sejm i Senat.

Celem ustawy o ekwiwalencji (...) była realizacja wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 grudnia 2005 r. (Sygn. akt. SK 20/04) poprzez stworzenie podstawy prawnej do wypłaty należnego ekwiwalentu dla emerytów i rencistów z przedsiębiorstw robót górniczych, którzy z dniem 1 stycznia 2002 r. przestali otrzymywać ekwiwalent z tytułu prawa do bezpłatnego węgla realizowany na podstawie art. 55 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczegółowych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych (Dz. U. Nr 612, poz. 1112, z późn. zm.).

Jeszcze raz podkreślam, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie dotyczy wszystkich pracowników szeroko pojętego sektora górnictwa, a jedynie tych, którzy ten ekwiwalent mieli wypłacany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i faktycznie ten ekwiwalent utracili w wyniku niekonstytucyjnej zmiany przepisów prawa.

Minister

Waldemar Pawlak

Warszawa, dnia 25 kwietnia 2008 r.